

Medieutredningens slutbetänkande En gränsöverskridande mediepolitik. För upplysning, engagemang och ansvar (SOU 2016:80)

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) anser att

- det är motiverat att ersätta nuvarande presstöd med ett mediestöd som inte enbart är knutet till tryckta medier
- det är motiverat med riktade stöd som kan bidra till att utveckla lokala medieaktörer
- utredarens långsiktiga bedömningar om ett större helhetsgrepp om medieproduktion och mediekonsumtion kan motivera processer inom utbildning, bibliotek och folkbildning rörande medie- och informationskunnighet, men att utredarens bedömningar är alltför allmänna för att kunna ta ställning till.
- SKL vill i sammanhanget uppmärksamma att utredarens förslag kring mediestödsnämnden rörande dess sammansättning och hemvist kan tjäna på att belysas ytterligare då förslaget i dess nuvarande form har en tonvikt åt att mer spegla ett branschperspektiv än ett medborgarperspektiv.

Förbundets ställningstagande

Utredaren har genomfört sitt uppdrag genom analyser av skilda områden vilka dels resulterat i huvudförslaget som syftar till att kunna genomföras omgående genom lag och författningsbeslut och dels resulterat i en rad bedömningar som avses kunna resultera i processer som genomförs på lång sikt.

Förbundet välkomnar utredarens anslag att stärka fri åsiktsbildning och demokrati som formaliserats i det huvudförslag som bedöms vara väl grundat i den situation som massmedia och massmedias konsumenter befinner sig i nu. Denna situation skiljer sig från den situation vari nuvarande presstödssystem grundar sig i. Förslaget syftar till att inte begränsa stödet till att omfatta enbart tryckta alster, utan även kunna gå till andra producenter av media.

Relaterat till huvudförslaget finns ett antal analyser rörande förekomsten av lokal nyhetsrapportering. Där har en bristfällig tillgång till lokal journalistik lyfts fram som en problembild. Denna problembild relaterar både till utmaningar för lokal och regional demokrati såväl som den nationella nivån. Brister i tillgång till lokal nyhetsrapportering ses som ett problem av invånarna då de inte ges möjlighet att påverka lokala politiska processer grundad i nyhetsrapportering. Analyserna visar också att invånarna i kommuner med nyhetsredaktion även har större förtroende för nationella medier.

SKL instämmer i utredarens slutsatser om behovet av lokalt förankrad nyhetsrapportering och välkomnar därför förslaget om att ”produktionsstöd ska få lämnas för journalistisk verksamhet i kommuner som är svagt bevakade eller obevakade/.../”

Ovanstående rör utredarens förslag om åtgärder på kort sikt och bedöms inte ha några direkta konsekvenser för SKL:s medlemmar. Bedömningarna om åtgärder på lång sikt kan däremot komma att ha direkta konsekvenser för kommuner, landsting och regioner. Detta rör utredarens slutsatser om att mediepolitiken bör ta sin utgångspunkt i att medborgarna blivit aktiva medieborgare och främja allmänhetens medie- och informationskunnighet och att utredaren menar att framtidens mediepolitik bör omfatta en nationell satsning på medie- och informationskunnighet.

Utredaren har identifierat en rad s.k. ”balanspunkter” där processer möts och där staten och det offentliga samhället har en roll för medborgarnas tillgång till kvalitativ oberoende information och aktualitetsrapportering i förhållande till medborgarnas tillgodogörande av denna. Centralt för utredaren är därför en långsiktig satsning på medie- och informationskunnighet, et s.k. digitalt kompetenslyft. Det är inom utredarens analyser inom detta område som SKL:s medlemmar har en betydande roll, framförallt inom utbildnings och biblioteksområdet.

Utredarens analys korresponderar väl med SKL:s ståndpunkt som finns formulerad i förbundets kulturpolitiska positionspapper där det står är att medier i olika former är centrala för att utöva och ta del av kultur och att medieutvecklingen har potential att vidga möjligheterna för var och en att utöva sina demokratiska fri- och rättigheter. Det är därför av vikt att främja medie- och informationskunnighet hos medborgarna med syftet att de själva ska kunna uttrycka sig och skapa innehåll i medier, kunna finna, analysera och kritiskt värdera information samt att förstå mediernas roll i samhället. I detta arbete har staten en viktig roll. Att det offentliga kan bidra till medborgarnas tillgång till att både ta del av och utöva kultur med hjälp av teknikutvecklingen genom en utbyggd infrastruktur, ökad medie- och informationskunnighet samt undanröjandet av sociala och ekonomiska hinder.

I tillägg till denna politiska position menar förbundet att just statens roll i förhållande till folkbiblioteken är alltför allmänt belysta i betänkandet för att kunna ta ställning till. Det samma gäller bedömningarna om insatser inom skolväsendet,

vuxenutbildningen och folkbildningen. SKL vill här också lyfta fram att förbundet noga följer arbetet med statens initiativ om en nationell biblioteksstrategi.

Sveriges Kommuner och Landsting

Lena Micko
Ordförande